

Verkondiging Witte Donderdag

21 april 2011

Gereformeerde Kerk Loosdrecht

Ds. Stefan Dijkhuizen

Lezingen: Exodus 12: 1, 15-20 & Johannes 13: 1-15

Inleidende woorden:

Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?

Omdat op deze avond voor het heel de kerk de Paasviering begint.

Omdat wij samen met het volk Israel in deze dagen gedenken dat God een God van bevrijding is.

Omdat wij gedenken dat Jezus op deze avond met zijn vrienden maaltijd hield, en ons een teken van zijn liefde naliet, liefde tot het uiterste.

Daarom is deze avond anders dan alle andere avonden.

We hopen dat ook wij vandaag, in woord en teken, worden aangeraakt door die liefde.

Door de Heer die een dienstknecht wordt,

door een God die met de mensen lijdt,

door de Mensenzoon die zich met lijf en ziel aan ons verbonden heeft.

Verkondiging:

Geliefden van onze Heer,

'Het misverstand van de liefde'.

Dat zou een titel kunnen zijn in een bepaald literair genre. Ik wil het vandaag zetten boven dit verhaal van de Voetwassing.

De week van Pasen is aangebroken. De Goede, of Stille Week. Hier spitst zich het hele kerkelijke jaar op toe. Hier hebben we in de afgelopen weken van de Veertigdagentijd naartoe geleefd. In de ontmoetingen van Jezus met zoveel verschillende mensen, kwamen we steeds dichterbij Jeruzalem. In feeststemming trokken we afgelopen zondag de stad met elkaar binnen: Hosanna voor deze koning!

Maar wie is Hij eigenlijk...?

Die vraag blijft staan, nu we in deze dagen de laatste ogenblikken van Jezus' leven haast op de voet zullen volgen. Vanavond met het laatste maal dat hij met zijn vrienden had, en straks, als we met hem de angstige nacht van Getsemane in gaan.

'Het misverstand van de liefde'. Kun je begrijpen wat Jezus hier doet? Dit teken, deze voetwassing?

De mens, jij en ik, heeft grote moeite met het niet kunnen begrijpen. Met wat je kan over-komen. In deze wereld gebeuren zo vaak dingen die we niet kunnen vatten. Maar dat is nu eenmaal zo, zeggen we dan. Zo is het leven. Dat is de natuur, ouderdom, of pech, of ongeluk.

Echt onbegrijpelijk is het, als mensen in naam van God terroristische aanslagen plegen, onder het mom van martelaarschap. Onbegrijpelijk is het dat je jezelf in brand steekt, nota bene op de plek waar lijden en bevrijding hoog gehouden worden.

Onbegrijpelijk, een niet te vatten drama is het, wanneer op klaarlichte dag iemand een bloedbad kan aanrichten in een winkelcentrum. Een daad van totale wanhoop van iemand die volledig het spoor bijster is, en alleen maar zoveel mogelijk kapot wil maken.

Dat zijn niet te vatten dingen.

Maar kan liefde dan ook onbegrijpelijk zijn? Is het teken van Jezus' grenzeloos 'houden van', dan ook niet te vatten?

Op deze eerste avond van de 'drie dagen van Pasen' staan we stil bij dit teken van Jezus eindeloze liefde. Zó zet Pasen in. Een onbegrijpelijk teken, zo blijkt.

Tijdens de maaltijd staat Jezus op. In detail wordt beschreven hoe hij pakt wat nodig is, en hoe hij vervolgens de voeten van zijn vrienden wast. Een slavendienst, maar zelfs zo vernederend dat een Joodse slaaf dit absoluut niet mocht doen.

De Heer en Meester, die Jezus is, wast de voeten van zijn leerlingen, één voor één. Als teken, als voorbeeld. Zo moeten jullie ook elkaars voeten wassen, zegt hij. 'Wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.'

Waarom zou Jezus dit onbegrijpelijke teken doen? Heeft hij dit nodig dan?

Nu verrichtte Jezus wel vaker tekenen, die de mensen niet verstonden. Niet alleen wonderen, maar ook toen hij met zijn vinger op de grond schreef. Of bij het verhaal van de blindgeborene - we lazen het een paar weken geleden nog - toen hij spuug en modder op verduisterde ogen van deze man smeerde.

Hier is het echter de liefde zelf die niet begrepen wordt. Ongrijpbaar is. Een misverstand van Jezus' liefde voor zijn vrienden, voor alle mensen.

Een Joodse denker heeft ooit gezegd dat Jezus op één punt in zijn leer over het Koninkrijk een grote vergissing heeft gemaakt: De verwachting dat de mensen hem zouden begrijpen.

Nu is onbegrip van de leerlingen en de omstanders haast een theologisch thema in het evangelie van Johannes, maar ook bij Marcus komen we het geregeld tegen. Het is ook nodig, want dan kan de evangelist Jezus tenminste laten uitleggen wat er nu echt bedoeld wordt.

Als het evangelie altijd maar begrepen wordt, kant en klaar is, dan verliest het elke diepgang. Dan is er niets meer te leren. Dan doen twijfel, verzet, geloof en ongeloof er niet meer toe. En door het onbegrip van de mensen om Jezus heen, doen wij voluit mee. Worden ook wij met ons zoeken, aarzelen en wikken met huid en haar betrokken in dit verhaal.

Johannes laat Jezus in de lange toespraak die volgt het teken, dat voor zijn leven staat, uitleggen. Uitspraken als 'Heb elkaar lief', 'Als jullie mij kennen, kennen jullie ook de Vader', 'Ik laat jullie mijn vrede na', of 'Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden', maken concreet wat dit misverstand oproepende teken nu be-tekent.

5 hoofdstukken lang, bijna een kwart van het evangelie, laat Jezus in zijn zogenaamde afscheidsrede zien wat hij voor ogen heeft met zijn gemeente. Dat is nog eens een testament!

En uiteindelijk zullen de leerlingen het ook vatten, als ze vlak voor het laatste gebed dat Jezus uitspreekt, en voordat ze naar de olijfgaard gaan, in koor zullen zeggen: 'Ja, nu begrijpen we het!' Leerling zijn is leren een leven lang. Maar zover is het nu nog niet.

Het misverstand van de liefde.

Judas haakt af. Hij is bezeten geraakt door een ander perspectief. Hij ziet enkel nog winst in het verraad van zijn Meester.

De anderen aan tafel vallen stil.

Petrus doorziet het misschien, en het lijkt alsof hij heel edelmoedig reageert: 'Nee Heer, ik laat U niet uzelf zo verlagen!'

Maar als Jezus dan zegt dat hij zo niet bij hem kan horen, slaat Petrus om als een blad aan een boom. 'Dan wil ik alles gewassen Heer!' Opnieuw is er onbegrip, een misverstand.

'Het gaat er niet om dat je schoon wordt, Petrus. Rein, dat ben je al. Het gaat er om dat mijn liefde alleen maar zo helemaal waar wordt. Als ik tot het uiterste ga, vandaag en ook morgen. Zo wil ik laten zien dat God is.'

Jezus' leven krijgt pas zijn uiteindelijke zin als hij zich volledig geeft, overgeeft, en weg-geeft. Pas als jij je voeten laat wassen door Hem, kun je er echt bij horen. Kun je Hem navolgen. Pas als je dat onbegrijpelijke

geschenk van zijn liefde durft aan te nemen, kun je ook zelf leerling worden. Kun je op jouw beurt ook zelf weer weggeven en ronddelen.

Het lijkt - en dat is het misschien ook wel - een gênant moment. Je voeten laten wassen door Jezus. Maar je moet mee doen, je moet het laten gebeuren, anders zal het geen Pasen kunnen worden.

Daar, laag bij de grond, daar wil hij zich ophouden. Want alleen daar kan blijken hoe vol goddelijke liefde Jezus is. Immanuël, God-met-ons, het klonk met Kerst, het kan alleen waar worden als Jezus werkelijk verbonden is met het lijden en het gepeupel van deze wereld. In de marge, als voetenveeg, daar blijkt wat werkelijke liefde is.

Is deze liefde onbegrijpelijk?

Naar onze maatstaven waarschijnlijk wel. Godzijdank gaat aan ons begrip zijn genade vooraf. Als hij zich geeft, zichzelf breekt en uitschenkt, en wij dat durven ontvangen, wordt zijn liefde in ons steeds meer openbaar.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.